

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za polleta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 15 kr., V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXIII.

V Ljubljani 9. kimovca 1870.

List 36.

Cerkev pred sodbo.

(Spisuje Fr. Štrukelj.)

V.
(Konec.)

Duh časov je po svojih kolovodjih vstrojil sebi naklonjeno derhal, in tej kaže od judov in hudobnežev zasmehovano, z lažjo in obrekovanjem povezano cerkev, pa frajmavrarski liberalizem, kaže naj višega poveljnika sv. cerkve, pa poveljnika rovarjev, češ, sedaj pa zbiraj, kateri ti je ljubši, kateri ti bolje vstreza. A možje ne sprevidijo, kako zelo krivično ravnajo, kajti cerkev se ne more in ne smé primerjati niti z ločinami, niti s svobodnozidarskim brezverstvom, tim manj, ker razloček med njó in tim je brezkončen; resnica se nikdar ne more primerjati z zmoto. In na vse zadnje naj nesamostalne, podkupljive derhali, še ne pravo ljudstvo, sodijo cerkev, kateri mora pokorno biti, kakor tudi pervaki in veljaki. Kolika brezvestnost! Če bi kupljene, nahujskane derhali sodile cerkev, tedaj gotovo propadejo in zginejo: resnica, čednost, pravica in npravno življenje. To nam spričuje zgodovina vseh stoletij. Mnóžice so nezrele in zaletavaste, toraj se taki, ki ne morejo doseči svojih naklepov, sklicujejo nanje, jih podkupujejo, njihovim strastim strežejo, da razsajajo in strah delajo, kar se dostikrat godí po velikih mestih, in tako dosežejo ž njimi rogovileži vse, česar poželé. Napasi in napoji derhal, pa te bode na rokah nosila, in blagrovala kot iskrenega ljudskega osrečitelja. V starodavnem času so vpile rimske derhali: „Panem et circenses!“ Usurpatorji ali samozvanci so umeli, kaj če to, in so skerbeli za kruh pa za zabave derhali, s katero so dosegali svoje slavohlepne namene.

In kdo zmore v takem stanji, vsaj za trenutek, to je jasno kot beli dan. Napaseno in povaseljeno ljudstvo, kadar nima vere in čverstega značaja, vriska njemu, ki mu daje za pijačo pa za prigrizek; dušne potrebe ga ne skerbé, je še čas, si misli; če pa pride smertna ura, se bom že malo pripravil; vse lahko pa se mu pripeti, da duhovnu poreče: „Pustite me, ne morem!“ To pa — ali zares, ali iz zaterjene hinavščine, ki tudi o smertni uri sama sebe goljufuje in slepi, kakor se je v življenji.

„Kruha pa liberalizma!“ počenja tudi dan dananjša tako imenovana „rudeča pošast“ kričati; ako ji daš, rešen si, in postaneš njen malik; gotovo pa ti bo križala cerkev pa njenega pastirja. Kričala bo: „Stran s papežem! Stran s cerkvijo in njenim duhovstvom! Dajte nam Garibalda, generala v Rim, pa svobodno-zidarski liberalizem!“

Ko duh časov prevdarja, ali bi, ali ne bi, in kako bi, oglasi se cerkveni zbor, in poroča s pomočjo sv. Duha: „Pustite cerkev, nedolžno, pa njenega pastirja,

pravičnega, nezmotljivega! Kdor njega in cerkve ne poslušá: „anathema sit!“

Liberalci pak čuvši, da je zbor v Rimu vverstil papeževo nezmotljivost med verske resnice, začeli so se ščetiniti, rohneti, tuliti, rjuti, in z vso svojo veljavo lagati in terditi, da si papež božje lastnosti pripisuje; da po sedaj oterpne veda, omika in srečno življenje; toraj oni in njihovi časopisi pomočniki na vso moč prigovarjajo ljudstvu, naj soglasno tirja, da se konec naredi cerkvi pa papeštvu. Izobčimo ga, izženimo ga, umerje naj, ker si nezmotljivost prilastuje! Stran ž njim, ven iz Rima, dajte nam Garibalda generala, in njegove rudečesrajčarje!

Takim ljudem se prilegajo tele besede: „Skušnja uči, da je slepecu skoraj vse eno, naj mu solnce sije ali ne sije, — on le ne vidi, solnce mu je še celo zoperno; ravno taka je cerkev za liberalce, ki so se vedoma dušne oslepili, toraj ne morejo sterpeti njenih naukov, še manj obračati jih v svoj dušni blagor, zato pa tirjajo, naj se odpravi vse: cerkev in njen nezmotljivi učenik. Vsi penasti in vertoglavi kriče zoper njegov silabus (popis zmot) in zoper njegovo nezmotljivost. — Ali lahko bi jih prašali: Kaj pomeni ta liberalušni krik? To-le: „Gre naj cerkev, ki po duhovno mertvece obuja; živi pak naj general rovarjev, ki živeče mori!“

Stara judovska spačenost se vedno ponavlja. „Stran z Jezusom in ž njegovo cerkvijo!“ se bere v mnogoštevilnih frajmavrarskih časnikih, se čuje bolj ali manj očitno po zbornicah in shodiših, in se opazuje pogosto v življenju in djanju človeškem. To pa ni drugo nego ona strahovito pogubilna nejevera, ki čehlja in pospešuje svobodno-zidarski liberalizem. Stekleni Jakobinarji na Francoskem so se derli: „Ecrasez l' infame!“ in francoska država je postala grozovit berlog pobijanja in sramotnega divjaštva. Tudi naše dni rastó kakor gobe po liberalušnem deževju grozovinski liberalni stergarji, ki hočejo postergati vero in čednost iz src ljudskih. Mogoče, da kaj dosti nasteržejo, gotovo pa je, da jim prej ali slej spodleti, in njihov konec bode tako strašen, kakor strašno je bilo njih djanje. Zapeljano ljudstvo se bode zopet vernilo k svojemu Bogu, v svojo cerkev, k svojemu nezmotljivemu pastirju, ki vodi svoje ovce le na dobro pašo, kjer se nahaja obilo tečne in zdrave hrane in kjer ne tulijo kervoločni volkovi. Gorjé hinavskim sleparjem, kedar ljudstvo spregleda; zmaščevalo se bode nad njimi, ki so ga pripravili ob njegovo naj večó srečo! Kdor Kristusa zameta, mora po vsaki ceni moliti strahovite človeške strasti, in pred njihovo ugonobilno silo se uklanjati.

Stran s cerkvijo in ž njenim duhovstvom! se dere nahujskana derhal, in pritiska na kneze in državnike, ki se ji z bojazni udajajo. Stran s cerkvijo in ž njenim

vplivom! kričé protikristjanski izomikovalci nedolžne mladine, — stran s cerkvijo, ki nam podučevanje ovira in ljudsko omiko zatira! Človek bi menil, da ti ostudni širokoustneži, ti vratarji v tempeljnu vednosti in umelelnosti imajo njeno samoprodajo (monopol), in da tisti, ki pri njih ne vzame vstopnice, ne pride v tempelj omike! Kje pa ste vi dobili vstopnice, prevzetni in nehvaležni ljudje? Ali jih niste v cerkvi prejeli? — Tudi vam se utegne zgoditi, kakor judom, da vas bode cerkev, če tudi jo zaničujete, omilovala in objokovala, ali pomagati vam ne bo mogla več. Bo prepozno! Ste slišali? Prepozno bo. Cerkev vas ne potrebuje, pač pa vi njé potrebujete. „Stran ž njimi, z liberalci!“ bode čez kaj časa zaveršalo. „Stran z liberalci, ki ne privoščijo vere in večnega življenja našim otrokom! Stran z liberalci, ki terpinčijo sv. cerkev, našo ljubeznjivo duhovno mater; stran z liberalci, ki rovarjem in roparjem na roke grejo; stran z liberalci, ki ne dovolijo mladini, da bi smela hoditi k božanskemu Prijatelju otročjemu; stran z ubijalci, ki nam pogubljaajo naše neamerjoče duše!“

Zastonj si prizadeva marsikter vladar, hoteč braniti napadano cerkev; zastonj si prizadeva, ker ima za svetovalce čerte, ki so se bili zakleli zoper Kristusa in njegovo cerkev, pa zavidi, ki ne more z lepim očesom pogledati moči in veljave cerkvene. Marsikter vladar, pobažnega duha in plemenitega serca, je branil sv. cerkev, ali nji sovražni svetovalec je skrivač nabral in podkupil kričečo in razsajajočo derhal, s katero je plašil in se grozil, češ, revolucija je pred durmi, če ne odješnjamo, če se ne udamo.

Tako se sem ter tje polagoma jemlje moč in veljava sv. cerkvi; njeni prijatelji pa plaho gledajo in molče, ali pak, če so omahljivi, se dajo preveriti zaradi časti in denarja, ki jim ne odideta.

Liberaluška združena moč tedaj naskakuje sv. cerkev, in meni, da se je že polastila ene izmed sedmerih terdnjav sv. cerkve, ter veli, da od sedaj vsak smé vanjo, če tudi mu cerkev ne dovoljuje. Tergajo se mirne pogóbe med cerkvijo in derzavo. Duh liberalski se je vzdignil in glasno zakrical: „Sami ste slišali, kaj se je določilo v Rimu, papež je nezmotljiv, kaj hočemo več!“

Bolj in bolj prevaguje krik judov, nejevernikov in brezbožnikov: „Liberalizem,“ razberzdanost, razpreženje, mesenost hočemo, stran s cerkvijo: — Garibalda, Macina hočemo v Rim, stran s papežem, ki se imenujejo „nezmotljivi!“ Verni katoličanje pa naj se ne ustrašijo viharja in germenja teh besnih divjakov. Divje rohnenje podkupljenega časništva pa nahujskanega derhalstva bode nehalo. Zvesti katoličani pa naj se oklenejo sv. cerkve, in naj poslušajo svojega nezmotljivega pastirja. Potegujmo se za pravice in prostost sv. cerkve, odločno pa med postavaimi mejami to tirjajmo. Cerkev, naša duhovna mati, se ne smé vklepati v frajmavrarsko železje, ne v jozelinizem in v nobene okove. Naša prva in sveta naloga tedaj bodi: za svobodo sv. cerkve govoriti, glasovati in neumorno delati do zadnjega zdihljeja!

K sklepu pa moramo še lažnjivi „inteligencii“ in napičnjanim „lučnjakom“ povedati, kaj sveti Duh govori o njih „inteligencii,“ bahavi učenosti in „svitlobi.“ Pravi namreč (Lib. Sap. 5) govoreč o sodnjem dnevu: „Ergo erravimus a via veritatis, et justitiae lumen non laxit nobis, et sol intelligentiae non est ortus nobis.“

„Mi tedaj smo zgrešili pot resnice, in luč pravice nam ni svetila, in solnce razuma (inteligencije) nam vzhajalo.“

„Nos insensati vitam illorum aestimabamus insaniam, et finem illorum sine honore. Ili sunt, quos habuimus aliquando in derisum, et in similitudinem imperii. Ecce

quomodo computati sunt inter filios Dei, et inter sanctos sors illorum est.“

„Mi neumni smo njih (pravičnih) življenje imeli za nespamet, in njih konec za nečast! Ti so, ki smo jih nekdanj imeli v sméh in zasramljivi pregovor. „Glejte, kako so zdaj šteti med otroke Božje, in njih del je med svetniki!“

„In malignitate nostra consumti sumus.“

„V svoji budobii smo poginili.“

„Talia dixerunt in inferno, qui peccaverunt.“

„Tako grešniki govore v peklu.“

Pervi in tretji Napoleon.

Pretrsljive so naznanila o Napoleonovem poniževanju in dokončnem ponižanju v sedanji prusko-francoski vojski. Od tistega dne ko je francosko kardelo Rim zapustilo, francoska vojna zoper Prusa ni imela sreče. Kdor je dosti prederzen tajiti previdnost Božjo, naj jo pa tají! Pri tako slavnih vojvodih, pri tako hrabrih vojakihi, pri tako morivnem crožji, velikrat na vgodnih krajih: ne v eni bitvi potem niso Francozi zmagali, skazilo se jim je vsako početje, tako dolgo, da je Napoleon do tal, v prah ponižan stopil kakor jetnik pred pruskega vladarja, katoliški cesar pred protestanškega kralja. Katoliške vlade so svojo dolžnost, svojo nalogo zanemarile: biti škit katoličanstva; in ljudstva katoliške so se v mlačnost in pregrehe pogreznile, zato jih Bog zapuša, kakor je dajal zagrešene Izraelce v sužnost. Bog je dal Napoleona njegovemu sovražniku v roko; Napoleon je tega vreden, — nihče ne dvomi, kdor se ozre na njegovo osebno življenje v mladih, in na njegovo očitno življenje v postarnih letih. — Je pa še nekaj drugega. Sv. Duh pravi, da Bog tepe grebe staršev tudi v njih mlajših. Pred seboj imamo bukve,*) v kterih so popisane ostudne zvijače, s kterimi je prvi Napoleon silo delal papeževim deželam in si jih je eno za drugo prisvojeval ter poslednjič Rim ugrabil Piju VII — ne manj krivično, kakor puntarji leta 1849.

Ker se sv. Oče Pij VII ni hotel vojskovati zoper Angleze in ne zaveze storiti z italijanskim in napolitanskim kraljem, mu je bil prvi Napoleon napovedal tako-le:

„Mi Napoleon, po Božji milosti in po deržavnih postavah cesar francoski, kralj italijanski in varh renške zveze:

V oziru na to, da se je rimski svetni vladar (namr. papež) stanovitno branil z Angleži vojskovati se, in zvezo storiti s kraljema italijanskim in napolitanskim za brambo italijanskega polotoka itd.:

V oziru na to, da darilo Karola Velikega, našega slavnega prednika v vladanji, s kterim je papežu podelil dežele cerkvene derzave, se je zgodilo v blagor keršanstva, ne pa v korist sovražnikom naše svete vere... (Slišite hinavca?!):

Smo sklenili tole:

1. Okrajine (papeževe) Urbino, Ankona, Macerata, Kamerino so nepreklicljivo in na vekoma sklenjene z našim kraljestvom Italijo. 2. Bližnjega 11. majnika se bodo te dežele do čistega v posest vzele, in kraljevi gerbovi se bodo razpeli. 3. Ob enem se bode oklical „Napoleonov zakonik“ (postavske bukve). Poslednja določba tega tolovajskega razglasa pravi: „Namestni kralj, naš ljubljeni sin, dobi naj obširniši polnomočja, da ta ukaz izverši.“

Kako hinavsko in lažnjivo-potuhnjeno pa je prvi Napoleon delal, kaže naslednje pojasnilo:

„Nota kardinala deržavnega tajnika Gabriella do viteza Alberta, opravnika laškega kraljestva v Rimu.“

*) Correspondenz zwischen dem römischen und frauösisch-kaiserlichen Hofe 1808.

Sv. Oče so dobili bitko naznanilo, da so Njih štiri okrajine, Urbino, Mačerala, Ankona in Kamerino sklenjene z italijanskim kraljestvom, in so deržavnemu tajniku kardinalu Gabriellu ukazali, Vam te-le odkritoserčne pojasnila izročiti:

Njih Svetost so z neizrečenim užaljenjem zvedili, da čisto jasni razlogi od 19. apr. itd. njih ces. in kralj. veličanstva niso odvernile svoje žuganja spolniti; da ta mogočni vladar, v čigar roko so sv. Oče nekdanj sami, pred altarjem, dali žezlo pravice, je segel tako deleč, ter Jim je zoper vso pravico ugrabil naj lepši del Njih še ostalih dežel.

Pa kako se je móglo začudenje sv. Očeta zvišati, ko so vidili, da je bil tisti ces. sklep en dan poprej podpisan kakor pa nota gosp. Champagny-a; po tem takem je bila zgoda čveterih krivično uzetih okrajin že odmenjena, še preden je minister svoje predloge ponavljal in na nje prejel odgovor.

Njih sterjenje se je še bolj zvikšalo, ko so vidili, da pravni vzrok tega oropanja ima biti ta, ker se stanovitno branijo z Angleži vojskovati se, in s kraljema laškim in napolitanskim zvezo storiti.

Neprenehoma pa so njih Svetost razlagali, da ne Njih visoka služba, kakor služabnik miru in namestnik Boga miru na zemlji, ne Njih stan kakor glava sv. vere, kakor vesoljni pastir in občni oče vsih vernikov, ne svete postavne pravice, ki jih morajo kakor namestnik Boga, izvirati pravice, braniti in varovati, Jim ne dopuste pristopiti k stanovitni vojskini zistemi, in še manj britanski vladi, ktera jih ni kar nič razžalila, brez vsega vzroka vojske napovedovati. Sej so vender sv. Oče njegovo veličanstvo tako živo prosili, da naj prevdari, da oni nimajo in ne smejo imeti sovražnikov, ker so namestnik Kristusov, kateri ni prišel na svet sovraštev past, temuč jih zatirat, in da po cesarjevi volji ne morejo sebe in svojih naslednikov zavzovati, da naj se za tujo reč vojskujejo.

Njih Svetost so vender omenili nepreštete škode, ki bi se veri zgodile, ako bi se bili podali v vedno zvezo; sej so vender povedali, da brez omadežanja svojega poštenja, brez nakladanja vedne sovražljivosti, in brez izdajstva svojih lastnih dolžnost in svoje vesti se ne morejo postaviti v nevarnost, da s ponudeno zvezo postanejo sovražnik slehernega tudi katoliškega vladarja ter bi bili prisiljeni vojskovati se zoper njega. Toda vsih, tolikrat z vso očetovsko pohlevnostjo razkladanih razlogov in ugovorov njegovo veličanstvo še poslušalo ni.

Nota nadalje ovrača lažnjivo Napoleonovo krivičenje in potem pristavlja:

Tretji vzrok oropanja se opira na podarilo Karola Vélikega, in pri tem se pristavlja, „da se je to darilo zgodilo v blagor keršanstva, ne pa v korist sovražnikom naše svete vere.“

„Zadosti je znano, da uni véliki in preslavni cesar... zdaj vropnjenih okrajin ni bil daroval svetemu prestolu. Znano je, da rimski papeži so že davno poprej pridobili te dežele s tim, da so se jim od jutrovih cesarjev zapušeni narodi radovoljno podvergli. In ko so bili pozneje Longobardi Ravenski in Pentapolski eksarhat osvojili, jim je Pipin, Karola Vélikega preslavni in bogaboječi oče, te dežele zopet vzel ter jih je s podarilnim pismom povernil papežu Štefanu.“ Nadalje pripoveduje, da Karol Véliki darila svojega očeta Pipina kratko in malo ni bil preklical, temveč ga je pod Adrijanom še le poterdil, da ni mislil, kako bi rimski prestol obropal (kakor Napoleon I), temveč kako bi mu oropano zopet pridobil in pomnožil; da je svojim sinom terdo naročil, naj te pravice sv. prestola z orožjem branijo; da svojim mlajšim ni prideržal nobene pravice tisto preklicovati,

kar sta storila on in njegov oče Pipin v prid sv. Stola itd. Znamenite za sedanje rogovileže in topoglavce so tudi posebno naslednje besede:

„Ako so zoper tiste papeže tako ropotali, kateri so se tudi za naj bolj pravično reč vojskovali, sv. Oče ne previdijo, kako bi se jim moglo to v hudobijo šteti, ker branijo samo na tujo voljo, brez vzroka k temu, vojskovavno se obnašati veri in svojim podložnim v škodo!“

Iz nadaljnega razsnovanje te note se vidi, kaj si Napoleon I vse umišlja, namreč: da je sv. Oče sicer gospodar (souvren), Napoleon pa cesar Rima; da so sv. Oče Napoleonu v svetnih rečeh tako podverženi, kakor je cesar njim v duhovnih rečeh podveržen; da je cerkvena deržava lastina francoskega cesarstva, da je le del od njega itd. Slovesne prisege pa, ki so jih sv. Oče prisegli za svobodo in nenatvezo, ki je potrebna za blagor katoliške vere in prosto vživanje duhovne moči, jim ne dopusté privoliti v take razdiravne in pogubne načela.

Vidi se iz tega odgovora še, da je prvi Napoleon za vse čase tirjal od papeža, naj bode toliko kardinalov Francozov, da se z njimi napolni tretjina sv. kolegija. Nota pravi še celo, ko bi cesar imel tudi vzrok čez papeža kaj pritožiti se, kar pa nikakor ni, bi se ne smel kaznovati s tim, da se poropajo dobra ali posesti, ki niso lastina papeževa, ampak rimske cerkve; papež jih ima le varovati in ohraniti.

Pritožuje se nadalje zoper Napoleonov zakonik, kateri obsega ukaze, zlasti v oziru na zakon, ki so nasprotno postavam sv. cerkve in sv. evangelija. — Znamenito je tudi, da je Napoleon po tolovajsko Rim obsedel in v oblast vzel, potem pa se še pritožil, zakaj da je papež svojega poslanca poklical iz Pariza. Kardinalom, prelatom in vsim papeževim vradnikom, ki so se bili umaknili na tuje, je Napoleon napovedal, da zgube posestva, ako se domu ne vernejo. Napadal je tedaj Napoleon tudi papeževo duhovsko oblast, akoravno se je štulil, da loči svetnega rimskega vladarja od Kristusovega namestnika.

Poslednjič njih Svetost glasno in pred vsim svetom oporeka ter reklamira zoper oropanje svojih deržav. Slovesno naznanuje, da je to nasilstvo krivično, brez moči in pravne veljave, da postavni posestni pravici Njih Svetosti iz tega ne more škoda izvirati, in ko bode sila nehala, bode rimski prestol zopet v svojo posestvo se povernil, kadar se bode dopadlo zvestemu in resničnemu Bogu, ki sodi in se vojskuje po pravici, na čigar oblačilih in ledjih je zapisano: Kralj kraljev, in Gospod gospodovavcev. — Med tem pa Njih svetost svoje pregoreče želje razodeva Očetu usmiljenja, naj tistim podložnikom, ki so s silo odtergani svojemu pravemu gospostvu, dodeluje duha poterpežljivosti in vdanosti, da ponižno pričakujejo tolažila in miru z nebés, in da naj vero in vernost stanovitno in neoskrunjeno v sereu ohranijo.

Ali ni to, kakor bi bilo pisano danes in v sedanjih okolišinah, ko so enako sv. Oče oropani, in se je bati še poslednjega nasilstva na rimsko mesto samo, kterega tolovajstvo že davno pograbititi želi? Upajmo, da ga bode mogočni Bog še dalje prečudno obvaroval, kakor do sedaj.

Janez Brenc,
nekdanji Unški fajmošter.

(Dalje.)

e) Na to mi je 5. kim. 1850 iz Planine pisal sledeče: „Kakor ti je znano, je bila 20. vel. serp. pri nas šolska poskušnja vpricho gosp. dekana in njegovega kaplana, domačega župana, okrajnega sodnika, zdravnika, šolskega ogleđa in nekaj družih faránov. Dobro

je šlo. Po spraševanju so otročiči zapeli: „Srečnejega pod solncem ni — Kakor sim šolar mlad“, — kar je vsem prav dobado. Prav vesel sem bil; takega veselja se nisem nadjal. Bog že pomaga. — Dosihmal sem otročiče te-le pesmi navadil: „Jezusa ljubim,“ — „Srečnejega pod solncem ni,“ — „Vsi verni kristjani,“ — „Zapojmo, častimo,“ — in „Moj duh iz telesa.“ — Kar so otroci začeli pri sv. maši te nove pesmice peti, več ljudi k sv. maši prihaja. Vidiš, petje dvakrat pomaga — otrokom in staršem. Pa, Anton! s petjem gre delati počasi, prav počasi. Človek se mora vsega navaditi; zatajevanja samega sebe se pa nikoli dosti ne navadi. Le po samem nagnjenju ne ravnati. Petje je prav prav koristno; le prav se pri tem mora ravnati. Gledati je tudi, da se zavolj tega med otróci nevošljivost ne obudi. — Ako imaš kako novo pesmico, prosim, pošlji mi jo. — Prihodnje leto mislim, da otróci pri sv. maši ne bodo vsak dan peli, ampak včasih tiho, včasih pa glasno litanije, rožnikrance ali kaj takega molili, kar je njim primerjeno. Spremen mora biti; če ne, prihaja rado tlačansko. Pa ne vem še, če bom smel začeti. — Tudi s sadjorejo mislim začeti. Da vse hitreje naprej spravim, bom skušil že odrašenih divjakov dobiti....

Anton! Kedar greš maševati, vselej premisli, da greš k najljubšemu prijatelju, najboljšemu zdravniku, in le za to, ker te On sam kliče. Zató se poln zaupanja, vesel pri sv. maši z Jezusom pogovarjaj. Če se te človek preveč boji, ti to ne dopade; še manj bi Jezusu to dopadlo. — Kadar greš otroke učiti, bodi vesel, da imaš prilžnost jim kaj lepega in potrebnega povedati. Če si hitro ne zapomni, imej poterpljenje; sej veš, da se tudi mi počasi kaj navadimo in to spet pozabimo. Kolikor bolj terd in neveden je kdo, toliko bolj je usmiljenja vreden. Le počasi in z lepo, kar se dá! Glej tudi, da nikomur posebnega dopadajenja ne kažeš; če to čutiš — vsak čuti in mora čutiti, — pa prikrij; ker to, ako se kaže, otroke v nevošljivost napeljuje... Z Bogom!“ —

f) Kmalu potem mi že 14. kimovca 1850 iz Planine to-le naznanja: „Hvala Bogú, da me s podbudljivimi, nauka polnimi pismi razveseljuješ! — Eno, eno je čez vse potrebno, da mi duhovni med seboj in z učitelji delamo v ljubezni, „unitis viribus.“ Kjer tega ni, in v šoli le vsak za-se, vsak po svojem dela, tam se za mladino godi škoda, velika škoda. — Sedaj ti pa nekaj prav veselega povém. Roženkransko nedeljo je prišel v Planino vse časti vredni gosp. Močnik, šolski svetovavec; od tod je 6. t. m. šel v Cirknico k naznanjenemu učiteljskemu shodu. Mene in učitelja je povabil, da naj se tje in nazaj z njim peljeva. Pogovarjala sva se po potu veliko — le od šole. Sam me je prec v začetku pogovora napeljal na Bohinj. Pripovedoval sem mu, kako vzajemno, eden drugzega podpiraje sva se midva ondi trudila, — kako sva se, sedaj sama, sedaj z otroci obiskovala; pravil sem mu od lepih veselje z otróci, od petja, sadjoreje, cvetličarije. Tebe je z veseljem oménil. Pravil sem mu, kakó sva klfarice odpravljala, in jih s poštenimi pesmicami nadomestovala. Vesel je bil; enih misel in enega serca je z nama. — Vsak ga mora spoštovati; on je mož — mož po vednosti, po sercu, po volji, po delih. Naše konferencije v Radoljci je hvalil, hvalil tudi tedanjega našega predsednika. Vse zapisnike je prebral; zadovoljen je bil s tem, kar smo delali. V Cirknici nam je na serce govoril, kakó naj v edinosti, eden drugzega podpiraje z ljubeznijo delamo. Da bi z večim pridom in vspehom učili, je priporočal sadjorejo in petje. Svetoval je, kakó otroke veči in manji ob enem s pridom učiti; pa je sam spoznal, da je to prav prav težko, zato je govoril tudi od sprednosti metode, ako se otróci razdeljeni le

po pol dneva učé, o čimur si ti lansko leto pisal. Več izvrstnih pevcev, duhovnov in družih je bilo tu skupaj; to so peli! Lahko si misliš, kakó je mene to veselilo; pa je tudi drugim vsem dopadlo.... Z Bogom! Tebi priporočim sebe in otroke.“

g) Nadalje mi je 18. listop. 1850 iz Planine tako-le pisal: „Bog plačaj, da si mi tako naglo odpisal in dober svét dal: „počasi! počasi! boljše, da po malem začneš, in potlej po malem pridevaš, kakor da bi si s pervega preveč naložil, potlej pa nositi ali speljati ne mogel.“ — Človek dostikrat sam pozabi to storiti, kar druge uči. Vbogal te bom, in te moram vbogati. Glej! nekteri človek hoče vse sam storiti, še ne pusti, da bi tudi kdo drug kaj dobrega storil; nekteri pa, ko sam nič ne stori, še ne more terpeti, da bi kdo drug kaj dobrega delal! To smo čudni ljudje na svetu. Pa upam, da bo Bog vse prav obrnil. Sedaj pa nekaj veselega. Ni še 14 dni, kar sem dobil škatlo, in v škatli to le pisemce: „Visokočastiti gospod! To burzo Jim podaré nektere nedeljske šolarice v hvaležni spomin.“ Kratko je sicer to pisemce, pa vender me neizrečeno veseli. Sedaj pa beri, kakšna je burza: V sredi zlato sercé, okoli serca zlata (ternjeva) krona; iz serca šviga plamen, in iz plamena se vzdiguje velik križ, — vse zlato. Na desni je pšenično klasje, steblo s peresci zeleno, klasje zlato. Na levi je grozdje, vejice zelene, grozdje zlato. Kar je šc praznega, je pa z zlatimi zvezdicami napolnjeno. Burza je kaj lepa; ni se mi prav zdelo, da je toliko zlatá, ker mora zato draga biti, pa sem se potolažil z mislijo: Sej je to le Bogu v čast narejeno; jim bo že Bog povernil. Bog živi in ohrani Bohinjke in Bohinjce, ki me še v daljnih krajih razveseljujejo; njih dela jih hvalijo. — Zraven mi je tudi učitelj g. M. pisal. Zapopadek ob kratkem je ta: „Da sem Jim za veliko skerb hvaležen, bom s tem skazal, da bom po Njih nauku in zgledu ravnal.“ Piše mi, da je tudi od tebe pisemce prejel, s katerim si ga lepo podučil in razveselil. Prav takó! Jez sem mu že odgovoril, in priporočil, da naj deklicam za ta prelepi dar in spomin mojo zahvalo naznani.... Z Bogom!“

h) O drugi priliki mi je leta 1850 iz Planine to-le pisal: „Za ponavljanje keršanskega nauka ob nedeljah, zastran kterega me prašaš, jez tako-le mislim: Po lepem redu ga razklada; male kaj malega poprašaj, nekoliko odrastle kaj več, popolnoma odrašenih pa nič ne; zakaj, ko bi vpričo otrók odgovoriti ne znali, bi jih bilo sram, in bi potlej k temu ponavljavnemu nauku kmali več ne prišli. Matere bodo rade poslušale, kaj otróci znajo, — rade tudi zató, da bi vedile, kaj otroke učiti. Ta nauk naj bo kratek, čert, k večemu pol ure. Ponovi vselej zadnji nauk, kaj malega na novo pridni. Pri tem pa bodi vesel, le vesel sprašuj; če kdo kaj ne vé, pa ti povej; če dobro vé, pa svojo zadovoljnost in veselje živo pokaži, — to bo pri vsih pomagalo. Le grajati ne, posebno pa odrašenih ne sramotiti! Loči jih pa nič ne; vsi, mali in veliki, vsi naj bodo vkup. Takó sem jez delal na Bistrici, preden sem šolo začel; žagrad je bil vselej poln. Prav odrašene prašajle take, kteri sami želé prašani biti, in od kterih veš, da prav dobro znajo. Vse pa z lepo, le z lepo! Zerno k zernu pogača. — Omenjeni dopis v „Danici“ mi je dopadel in me v mojem delu poterdil. Včera je bil gosp. Zavašnik katehet, popotovaje iz Benedek, Verone itd. pri meni. Popolnoma je najnih misel. „Proč z nemškutarijo od kmetiških šol,“ je rekel.... Po sivih, mogočnih gorah mi je tudi še dolgi čas. Triglava grem včasih gledat; samo se mi smeja, ko ga vidim; — to je mož!... Piši mi, ter me uči poterpežljivosti, krotkosti in ponižnosti. Memento....“

i) Ravno tistega leta 1850 v dan sv. Frančiška Ks.

mi je iz Planine pisal: „Bog daj, da bi to, kar si v 47. listu „Zg. Danice“ pisal, kaj zdalo. Vse me je ginilo, posebno pa pridiga jezuitova. — Sadjerejo otrokom v šoli razkladati, je pa predolgočasno; raji počakaj do spomladi, da boš na vertu to djansko učil. Jez sem konec listopada nekaj čez sto divjakov dobil iz Ljubljane. Neki za to primerjen dan sem otrokom v šoli rekel, naj pridejo na odločeni vert. Tam sem jim pokazal, kakó se drevesa sadé; nekaj sem jih sam posadil, druge pa otróci. Tudi nekaj pešek jabelčnih in hruševih smo sejali. Med te otroke, ki so prišli se učiti, sem razdelil ostale drevesca, in vsakemu še nekaj pešek dal. Bog blagoslovi delo! — V Kopru je bilo 56 duhovnov pri duhovnih vajah. Z mladim gospodom, ki je bil zraven, sem govoril; vse mu je bilo prav všeč in mu je v serce segalo. Dr. Šlör je bil vodnik; pa tudi en kanonik in dr. Sneider sta nekaj govorov imela. Na zadnje so škof sami pridigovali; vsem so solze tekle. Jedli so v samostanu vsi vkup, tudi škof; vse dni je bilo „silentium strictissimum“, tudi pri jedi. Gosp. Šlör je dal vsakemu za spomin latinske bukvice „Speculum conscientiae“ in podobico od sv. Rešnj. Telesa. — Prav praviš, Tone: „Delajmo zlasti tam, kjer se še kaj storiti dá. Z Bogom! Tvoj Janez.“

j) Potem mi je spet iz Planine pisal 19. prosinca l. 1851 to-le: „Da bi te Bog razsvetljeval, pravo pot ti kazal, da bi zamogel vse svoje dolžnosti natanko spolnovati, zato sem prosil 17. t. m. na god tvojega patrona. Jez pa sem bil sedaj takó bolan, da tri dni nisem mogel maševati; pa upam, da bo kmalo spet dobro. Po gorenskem zraku in gorenski vodi hrepenim. Bolezen v želodcu me je že ene kratí, kar se mi na Gorenskem ni zgodilo, tukaj hudo zdelala. — S težavo sem ti to pisal. Pričakujem pa od tebe lepíh naukov in dobrega svéta.“ —

k) Na pepelnico leta 1851 je pisal iz Planine: „Zdravje se mi je spet povernilo. Pred nekterimi dnevi sem B... učitelju pisal. Priporočil sem mu branje in lastno izobraževanje; prosil sem ga, naj uči posebno z zgledom. — Iz Bistrice sem zvedil v svojo veliko tolažbo, da pobožne duše še vedno zame molijo. — Konec preteklega mesca sem bil v Postojni pri polletni šolski poskušnji. Dobro so se obnesli. — Sicer posebnega sedaj ne vém.“ —

l) V pismu 27. sušca l. 1851 mi iz Planine tako sporočuje: „Včeraj smo v moji kuhinjici kuhali cepivni vosek; popoldan smo na nekem lepem vertu drevje čedili, stergali in obrezovali; 14 otrók je bilo in delalo z mano. — Iz Bohinja še marsikaj zvé; pôje se še vedno rado; začeto se vse speljuje. Slovó natisnjeno viditi, me prav razveselilo. — Tonček! z glavo nikar ob zid; glava bo bolna, zid kervav — dvakrat škoda. Le z lepo, kolikor se dá! Hvali, kar je dobrega, in z ginljivo besedo obúdi želje po tem, kar je še boljšega. Le kregati ne preveč! Glej, vsak imamo svojo termo. Prizadevam si prav storiti, pa mi le še spodleti. — Malo me pa v prihodnjem pismu le vender obéri, ker sem obiskovanje sv. Reš. Telesa o četertkih in petkih preveč jel opušati. — Tone, z Bogom! Terpi voljno; sej veš, da Kristusovega terpljenja spomin obhajamo; terpi, da k novemu življenju vstaneš.“

m) V naslednjem pismu velikonočni terek piše iz Planine. Med drugim se mi iz Bohinja piše: „Mi pa ne jenjamo za-nje in za njih ovčice vsak dan moliti, da bi jih rade vbogale in razveselile.“ To pisemce sem otrokom dal brati, in k molitvi sem jih opominjal. Otrokom se je samo smejalo, da so moje nekdanje ovčice takó dobrega, pobožnega duha. Glej, Tone! kakó Bog še po drugih pomaga. — Ravno sem v „Sch...“ bral, kako naj bi se nedeljska šola povzdignila, bolj odrašena

mladost prav učila. Prav po mojem pravi: Učenik naj bo vesel in prijazen, naj mladost razveseljuje, da si njene serca pridobi. Petje, sadjerejo itd. tudi priporoča. Jez pa v svojih sedanjih okoljínah ne morem kaj dosti storiti in zató milo tožim: „Nekdanji srečni, trikrat srečni dnevi! — Z veseljem spomnim se na vas; — Ker zmiram, noč in dan in davi in drevi — Sercé po teb' zdihuje, zlati čas!“ — — Pa spomnim se, kaj sem včeraj bral, in tudi tebi povém: „Ako je pa Bog tvoje vse, o moja duša! čimú se z njim ne zadovolíš? Čimú išeš še kaj družega razun njega? Kaj hočeš, kaj zahtevaš še? Čimú si žalostna in nezadovoljna? Ti mar Bog ni zadosti? Oh ne, ne išeš njega; njegovih darov le išeš in tolažbe njegove! O nespremišljeni siromak! kakó moreš za potoki letati, ko je studenec sam v tvojem sercu! Prelakomno res je serce, kteremu Bog ni zadosti. Daj mi, o Bog! da te čedalje bolj spoznavam in ljubim.“ Crasset. — Anton! móli in terpi! Mi se otrokom ne damo prisiliti; čakajmo torej poterpežljivo, da se volja Božja nad nami izide. S terpljenjem je Jezus svét premagal. Poterpežljivost nam daj, o Gospod! Ker brez terpljenja na svetu ne moremo biti, prosimo Premagovavca smerti, da nas svoje nevredne namestnike na zemlji s svojo gnado podpira. Torej z Bogom!“

n) Ravno od ondod v pismu 21. maja 1851 med drugim pravi: „Rad bi že šel od tod kam, kjer bi več storiti zamogel. Pisal bom zarad tega g. Fr. Kosmač-u. Kakor mi bo odgovoril in svetoval, takó bom pa storil. Bog naj vse prav oberne! — „Drobtinice“ tekočega leta stran 132 sem bral ravno v sv. Janeza dan. Boga sem hvalil, da me je s tem sostavkom takó razveselil; prosil sem ga pomoči, biti vreden duhoven. — Anton! spoznati morava, hvaležno spoznati, da naji Bog posebno vlada. O Bog mi daj, da bom spet kaj zamogel storiti! Tvoj Janez.“ (Dalje nasl.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

iz Ljubljane. Za bližnjo razstavo 15. t. m. umetnih izdelkov v Gradcu je tukajšni pasar g. M. Šreiner izdelal in pripravil nekaj prav lepíh cerkvenih reči, namreč: 6 altarnih svečnikov lepo izdelanih, v ognji posrebrenih in nekoliko pozlačenih, po 2 čevlj. in 9 palcev visokih. Posebno lepo delo je družih 6 nekoliko manjših svečnikov v gotíski obliki, čversto v ognji posrebrenih. Pripročevanja vredna je zlasti 2 čevlja in 5 palcev visoka, kaj lično izdelana gotíška moštranica z več podobami in dobro v ognji pozlačena. Tudi smo vidili več kelihov; nekaj srebrnih, nekaj iz kovine, ki so prav lepo in dobro blago. Omenimo naj tudi velikega svečnjaka (lustra) iz kovine, za dve versti sveč, kakoršni so zlasti na Štajarskem v navadi. G. Šreiner je znan in poterjen umetnik dobrega imena, smejo se torej zanesljivo k njemu zateči, kteri kaj enacega potrebujejo.

Klinkowströmovi večerni govori v ljubljanski stoljnici. Ta sloveči govornik, ki ima na Dunaju pri pridigah vedno polno cerkev, je sin izvorno protestantskih staršev, ki so pa pošteno resnice iskali, in so jo tudi našli. O. Klinkowström je te dni sam pripovedoval posebno dogodbo, ki se je snovala o prestopu njegovih staršev v katoliško cerkev, in bom jo le kratko omenil. Njegov oče, vojašk častnik, gre neki dan z Dunaja po opravilih v Kolin na Nemško. Nagnjenje, ki ga je imel že poprej do katoliške cerkve, se na popotvanji tako vname, da precej potrebne reči za prestop vrná in že katoličan domú pride. Ženi se je med tem doma enaka godila. Šla je z neko sorodnico k tako imenovanemu protestantskemu „abendmalu“, ki hoče biti nekako posnemanje sv. Obhajila v katoliški cerkvi. Toda pristudi se obema tako, da ste precej po pravilu obé rekli:

„Zadnjokrat je bilo!“ in mati Klinkowströмова precej gre prosit znanega ranjega č. o. Hofbauera, naj jo podučuje, ter prestopi še preden se je mož domú povernil. Nobeden pa ni vedil, kaj drugi počenja, in častnika je skerbelo, kako bo svoji ženi naznanil svoj prestop, ženo pa, kako bode možu povedala. Častniku je bilo to toliko težavniše, ker žena poprej ni imela nagnjenja do katoliške cerkve, ali saj viditi ga ni bilo; večkrat je namreč možu očitala: kaj da ima opraviti v katoliški Božji hiši, kamor je rad hodil že ko protestant; on pa se je izgovarjal, da ga mikajo lepi cerkveni parametri, ker bil je izversten slikar ali malar.

Ko je bil mož že doma in so neki dan odkosili ter na kavo čakali, stopi vojaški častnik oknu in dá znamenje ženi, da naj pride bližej. Nato ji reče nekako to-le: „Veš kaj? .. Nič več nisem mogel prenašati: postal sem katoličan v Kolinu.“

Žena začudena odgovori: „Tudi jaz nisem mogla nič več prenašati, in postala sem katoličanka na Dunaju.“

Koliko začudenje je obudilo to nasprotno naznanilo, to si vsak lahko misli.

Oče Klinkowström je mož blizo pri 60 letih, srednje, čverste postave, postavnega značaja. Rad govori, pa nobene besede ne zastoj ali tje v en dan; dobre volje je, pa zmiraj v stalnih mejah. Njegova družina je kaj prijetna, ker zmiraj vé kaj tehtnega povedati. Besedo ima čisto v oblasti in na leci vsako reč pri imenu pové. Govori v koreniti ljudski tehtnosti. Ali mačja koža ali slonova kost — vse mu mora služiti v prilike; priprosti cestni mitnik, kakor bogatin v svitem dvoru v pojasnovanje. Naše visoke „opicorodnosti“ v Tagblattu, ki bi govornika blezo rade vidile v „glasč“-rokovicah in v fraku na kancelijnu, so mu to za zlo vzele in tudi njegovo drugo obnašanje na smeh stavile. Pa še celo bilet je menda jemal z glave kadarkoli(?) je papeža imenoval! vendar no; to se le Kristusu spodobi! .. Nismo res opazovali, če je tako Pater vselej delal; pripovedujejo pa gospodje duhovni pastirji, da ni brez tagblatarskih ljudi, ki tudi pred Kristusom še takrat kapice ne snamejo z glave, ko se gre obhajati, kaj še le, da bi pred Njim na kolena pokleknili! Od kod je na enkrat tako gorečevanje?! — Ker sem že pri tem neprijetnem poslu, naj omenim še to, da pri zadnjem govoru o. Klinkowströma so se bili nekteri malopridneži celo dogovorili, da bi očitno pohujšanje delali pri velikih vratih, tako hudo jih je pekla gorečnost pridigarja in nevošljivost zarad natlačene cerkve s poslušavci. Toda opekli so se tako, da se jim rana ne bo kmali zacelila. Ko je namreč zlasti eden jel bolj na glas ljudi motiti, so pričujoči verniki z veliko nejevoljo enoglasno zagnali, da naj se motivec in motivci iz cerkve pahnejo („Ven z njim, ven z njimi!“). In kdo so bili ti nesramneži? Ne Nemci, — ne Slovenci; — bili so nekteri dolgohlačni zanikarneži, kakoršnih se mora vsak narod sramovati, čez ktere je bila močno razdražena vsa cerkev, in potlej, ko se je zvedilo, vsa Ljubljana. Je mar to postavno, je to čast za naše mesto: motiti poslušavce, skruniti hišo Božjo, in žaliti deleč po svetu slovečega gospoda — potem ko je naprošen nam pet dni z velikim trudom naše dolžnosti pojasnoval!

Zdaj pa nekoliko o govorih. Pervi večer, v nedeljo o 7 je bilo veliko poslušavcev, vendar ne napolnjena cerkev; kakor pa se je razglasilo po mestu o prvem čerstem govoru, so ljudje kar vreli skupaj in bila je cerkev polna vsaki večer. Tvarine so bile zaporedoma te-le: 1. Dolžan je človek sam sebe premišljevat ter Bogu služiti; 2. dolžan je za vero se pečati; 3. dolžan je spovedovati se; 4. papež; 5. večno življenje. Vse resnice in dolžnosti je opiral na sveto pismo in jih iz pameti čversto dokazoval.

I. Obseg prvega večera se je opiral na besede: „Išite naj poprej Božjega kraljestva in njegove pravice, vse drugo bo vam priverženo.“ Razdrobil je prašanje; kaj je „iskati“, kaj „Božjega kraljestva iskati“, kaj je to „kraljestvo“, kaj ta „pravica?“ Premišljevat se samega, kaj je človek, zakaj je na svetu itd., to je dolžnost. Res, da so prašanja tudi vnemarne, ki se lahko brez škode na stran pusté, na pr. če so v mescu vseučiliša ali ne; prašanja pa so, ki jih noben človek, kateri ima pamet, prezreti ne more, na pr.: Kaj bo po smerti z menoj, če bom zveličan ali pogubljen? Pri iskanji je dognal na to, da sam po sebi ne more človek nikakor priti do resnice; tako imenovano zasebno ali subjektivno prepričanje, s katerim se inteligencija tako šopiri, to ni zanesljivo, to ni nič, prav nič; norec ima tudi subjektivno prepričanje, on misli, da je Bog, da je cesar, da je iz stekla. Bog sam, naš začetnik, nam zamore prašanje rešiti; v cerkvi je „Božje kraljestvo“, je resnica. Iskati Boga se pravi njemu služiti; njemu služiti je dolžnost, kdor se k stvarem oberne, je bedak, neumnež. To je učil Kristus. Bogatin, ki je hrame zidal, vanje pridelkov na veliko let nakopičil, se je ustil in veselil, kako bode veselo in brez skerbí vse to vžival dolge dolge leta. Kristus pa mu je pri tisti priči napovedal: „Neumnež, še nocoj bodo tvojo dušo od tebe tirjali, — in kar si spravil: čigavo bo?“ Ta mož je bil pogubljen, zakaj v nebesih ni nobega neumneža, bedaka; za take je pek. To popisovanje, prav prav živo, je bilo oster meč v posvetne serca, za tako imenovane poštenjake, do kterih se je govornik še posebej obernal, in kateri od 1. prosenca do zadnjega grudna, od jutra do mraka ne mislijo drugzega, razun: delo, kupčija, poštev, — vse za svet, nič za „Božje kraljestvo.“

Nektere djanske prašanja k sklepu so bile kakor kladva za večne politiške in časnikarske glave, ki jim zraven tega za večno osodo ni nič mar, n. pr.: V sedanji vojski si ti za Francoza. Dobro! — Francija zmaga. Dobro! — Tudi tvoj narod bo vsled tega srečen. Dobro! — Tvoja volja se je spolnila. Dobro! — Si vesel, zadovoljen zavoljo tega. Dobro! .. Toda, kaj tebi na zadnje vse to pomaga, ki si bil pa sam nase pozabil, — ki zase nič delal nisi, — ki si zavoljo tega sam sebe pogubil! Tedaj: „Išite naj poprej Božjega kraljestva in njegove pravice“ itd. — (Konec nasl.)

Napoleonova zvezda je ugasnila. Francoska vojska je bila v tridnevni bitvi pri Sedanu tako zmagovana, da se je poslednjič v Sedanu vsa vojna zgostila ter se od vsih strani od Prusov obdana morala podati. Vojvod Mak-Mahon je ranjen. Njegov namestnik Wimpfen se je udal sovražniku z 80.000 vojaki na milost in nemilost. Napoleon sam se je zgolj le sam zase izročil pruskemu kralju, ker poveljstva ni imel in vse drugo vladstvu v Parizu prepusti. Od vjetih častnikov spremljan se je podal cesar v stan pruskega kralja in — mu je svoj meč izročil.

„Sic transit gloria mundi!“

Šla je Napoljonov čast:
To naj pomni tudi hrast!

Slovstvo. Vselej, kadar je cerkev kak nauk pojasnila in natanko določila s tim, da ga je v čast verske resnice povzdignila, so se pokazali močeradi, kateri so po njem hapali in ga krivo tolmačili. Česenje svetih podob in Matere Božje jim je bilo malikovanje, celo potrebo dobrih děl so s tim objedali, kakor bi zaničevale Kristusovo zasluženje.

Če misli kdo, da se dandanašnji papeževi nezmotljivosti bolje godi, se moti; ravno nasproti je blezo močeradov še več kot jih je kdaj bilo. Katoliška cerkev

mora torej nauke razlagati, pojasnovati, braniti, da hudovalni sovražniki vernikom možgan ne zmešajo.

O nezmotljivosti ste zlasti dve prav dobri knjižici zdaj na novo prišli na svitlo, ki ta nauk prav dobro pojasnujete. Upamo v kratkem naznaniti tudi slovensko knjižico, ki jo ima že čisto izdelano učen bogoslovski profesor, in bo z njo vstreženo brez dvoma vsim Slovencem. — Omenjenih dveh ena je prišla na svitlo v Gradcu: „Populäre Belehrung über die Unfehlbarkeit, v B. R.“ v dvogovoru. — Druga je dan zagledala v Briksnu: „Das neu erklärte Dogma, beleuchtet von Dr. Fr. Egger, Professor in Briksen.“

Tudi tretji zvezek bukvic, ki jih daje na svitlo katoliška družba za Kranjsko, bo med drugim prinesel mičen in podučljiv dvogovor o tej reči. Želeti pa je, da bi se po teh knjižicah nekoliko bolj segalo; tvarine so gotovo dobre, trud z njimi in natisnji stroški pa niso majhni.

Od sv. Eme se naznanuje v „slov. Gospodarju“, da je veliki Šmarni dan toča pol ure bila, opravila tergatev in malo žetev. Ravno tisti dan je velika povodenj skor vse travnike poplavlila ter otavo pokončala. Enaka nezgoda je bila nedolgovratno sena vzela.

Od sv. Marije v Lankovici. — 24. avg. t. l. so bili prišli naš mil. g. knezoškof sekovski Jan. Cverger tukaj sem na božjo pot, preblaženi Materi Mariji zahvalit se za srečno ozdravljenje (bili so v Rimu, posebno poslednji čas bolni) in za srečno vernitev na svoj dom v Gradec. Slavno so jih duhovniki sprejeli, in med zvonjenjem in streljanjem v cerkev spremili. Drugi dan so po sv. maši obiskali tukajšno hudo ječo. Jetnice so jim na čast izverstno odpele nemške in slovenske pesmi, potem so jih nagovorili blizo tako-le: „Dragi otroci moji! vé ste vse keršene, ste bile nekdanj vse zelo pridne, celo nedolžne; od kod pa ste tako nesrečne postale, da so vas tukaj sem v to hudo ječo zaperli? Tega je kriva huda tovaršija, katero ste nekdanj sklenile; sej ni nobena celo sama, brez vse hude tovaršije, kakoga hudodelstva doprinesla. V današnjih dnevnicah, ktere duhovniki molijo, se bere, kakoršna je tvoja tovaršija, taka tudi ti bodeš... Ali zdaj, ko ste hudo tovaršijo zapustiti morale, ste prišle v dobro tovaršijo; — vé živite zdaj s častivrednimi usmiljenimi sestrami pod eno streho; — tukaj imate podobo blažene Dev. Marije, in v cerkvi, kamor vsaki dan pridete, imate živega Jezusa, s katerim se lahko pogovarjate. In če cerkev zapustite in tukaj v sobi delate, vidite na steni podobo Jezusovega presv. Serca. In kaka je ta podoba? Okoli Serca je hudo ternje spleteno. Kdo je to storil? — Ti si to storila, kadar si grešila, ker tvoji grehi so vzrok Jezusovega terpljenja in njegove smerti: veliki terni so tvoji smertni grehi, manjši terni pa tvoji majhni grehi. Na Sercu je križ, to pomeni Jezusovo težavno življenje in smert na križi — tebi za izgled, da tudi ti svoj križ prav poterpežljivo nōsi. Okolj serca je plamen, to pomeni njegovo neskončno ljubezen do tebe. Vse je on za te storil, da bi te le zveličal. Mertvega Lazara je Jezus k življenju obudil; če bi si bil pa potem Lazar sam radovoljno življenje vzel, kaj mislite, ali bi bil prišel Jezus še drugokrat k njemu, in bi mu bil življenje dal? O ne — nikdar več bi ga k življenju ne bil obudil; čimu si je sam rad življenje vzel? Kadar si bila v smertnem grehu, bila si mertva na svoji duši; z zakramentom sv. pokore te je Jezus k življenju obudil — enkrat, še celo tretjokrat, in v tem je njegova neskončna ljubezen do tebe. Ali enkrat se vendar lahko zgodi, da te Jezus nikdar več k življenju ne obudi, in da tako v smertnem grehu umerješ. Naj vekši greh je, v nepokori do konca ostati, vedno grešiti in se nič ne popoboljšati; taki Božjo milost zaverže, in zato „ne more biti zveličan...“

Vse jetnice so bile do solz ginjene, in so vse hvaležne kakor iz enega gerla zaklicale: „Vergelt's Gott — Bog plačaj!“

Pri obedu v tukajšnjem frančiškanskem samostanu so premilostivni gospod knezoškof duhovnike, katerih je bilo frančiškanov, jezuitov in svetnih duhovnov čez 30, blizo tako nagovorili: „Prečastiti bratje moji in sodelavci v vinogradu Gospodovem! Zahvala Vam priserčna, da ste me tako lepo sprejeli! Vidim, kako ste edini; prav tako! Mi se v sadanjem času moramo eden drugega okleniti in tako z zedinjenimi močmi delati za čast Božjo, za prid katoliške cerkve in za zveličanje duš. Veliko dela in terpljenja nas še čaka... Lažiliberalizem je zdaj naj hujši Božji in naš sovražnik. Pagan saj nekaj, če ravno krivo veruje, ali liberaluh nič ne veruje in je hujši kakor pagan, je živi vrag, kterege nas sam Bog varuj! Pred desetimi leti je liberalizem rekel: jaz ne grem v cerkev, tam imajo drugi pravico delati; ali zunaj cerkve je kraj mojega dobička. Sedaj je pa ta liberalizem v cerkev samo prišel, in si še tudi ta sveti kraj hoče osvojiti... Vidimo tedaj, da se moramo temu peklenskem liberalizmu v bran postaviti in se potegovati za čast Božjo, za pravice sv. katoliške cerkve, in za zveličanje neumerjočih duš. Ako hočemo mi svojo težko nalogo dopolniti, se moramo tudi pripraviti za terpljenje, za muke; ker liberalizem je nevarnejši za sv. cerkev kakor je bil nekdanj cesar Neron. Nič se ne ustrašimo; umreti moramo enkrat. Če smo več mesecev, ali celo leta bolni, če se nam kri zasēde in oslabi; če tako skaženo kri Jezusa darujemo, bomo dobili za to plačilo. Pa bolj vščē bo Jezusu, in mi bomo več plačilo dobili, če mu darujemo svojo vročo kri, ko še čerstvo (frišno) po žilah teče. Zato se nikdar ne ustrašimo muk, ki nas čakajo, le čerstvo naj gremo na delo in v boj za Boga, za sv. cerkev in za zveličanje duš... Kadar sv. mašo služite in za me memento storite, imejte vselej ta namen, naj me Bog vedno krepeča in mi dá moči. Liberalizmu se v bran staviti in potegovati se za reč Božjo in sv. cerkve.“

Ob 1/6 zvečer smo jih spremili do voza, in med zvonjenjem in streljanjem so se odpeljali v Köflach na kolodvor. Pustili so pri sv. Mariji prav lep dar za zidanje novega zvonika, kateri se bode še to leto staviti začel. Rečemo tedaj s tem priserčno zahvalo premilostivnemu gospodu knezoškofu! Bog jim poverni stoterno!

Politična konservativna družba se je tukaj vtemelila 19. sušca t. l., imela je tudi ob enem svojo prvo sejo, ki so ji premilostivni gospod knezoškof iz Rima poslali apostoljski blagoslov. Imela je od tega časa že trikrat sejo, posebno zavolj volitev. Liberalizem v Köflahu je hotel z vso močjo to društvo odverniti; veliko lažljivega se je od tega govorilo in pisalo, posebno graška Tagespošta se je čez to zlo napenjala; bila je vsled tega od postave ojstra preiskava zapovedana, ktera je tukaj terpela skoz osem dni, od ranega jutra do poznega večera; ker se pa nič ni našlo, kar bi državi ali komu drugemu bilo nevarno, temveč le koristno, se je društvo s tem še bolj vkoreninilo. Pervi teh liberaluhov pa je od same jeze, da tega društva ni mogel zadušiti, od katoliške cerkve odpadel! (Taki revež, kakoršnih je tudi drugod nekaj, je bil pač v sercu odpadnik že poprej; Bog mu daj spreobrnjenje, da bi odšel pogubi. Vr.)

18. avgusta t. l. se je odpeljal iz tukajšnjega samostana mlad frančiškan č. o. Epifanij, po rodu Lah, za misijonarja skoz Rim na Kitajsko, kjer so pred kratkim divji neverniki veliko duhovnov pomorili. Velikodušen sklep; Bog daj veliko vspeha!

O. G. Celestrinski.

Razgled po svetu.

V Parizu so razklicali republiko ali ljudovlado, ko so zvedili, kaj se je zgodilo z Napoleonom. Že poprejšni možje republikanskih misel so na čelu. Tudi po družih velikih mestih je razklicana republika. Tako padajo katoliški prestoli vse zverstoma. Ker niso več bramba katoliške cerkve, jih zapuša tudi blagoslov ravno te cerkve. Da pride skorej versta na Italijo, je komaj dvomiti.

Pri Sedanu je bilo 1. kim. 90.000 Francozov odajanih od 250.000 Prusov; preden so se udali, so se vojskovali še do 6 zvečer. Ko so vidili, da je vse klanje zastoj, je v četrtek zvečer poslal Napoleon svoj meč pruskemu kralju, in v petek (danes-teden je sam prišel kakor jetnik pred pruskega kralja. Spremljala sta ga dva pribočnika (adjutanta). Pruski kralj mu je odločil za stanovanje grad Wilhelmshöhe pri Kassel-u. Čez 100 topov, 20 baterij mitraljez (gostostreljk) in več zastav je prišlo Prusom v roke.

Rimsko vprašanje imajo menda deržavniki (diplomacija) v rokah, ki se menijo, kako in kaj? Bolje je gotovo, kakor da bi Italijani sami ongavili; — Beusta menda saj ne bode zraven! Laška vlada, nasprotniki (opozicija), liberalni časniki tišče, da naj lahoni berž Rim posedejo. Po nekterih papeževih mestih so neki že razpete laške zastave.

Iz Florencije naznanuje 6. kim., da je Kadornova vojska prestopila rimsko mejo.

Adresa češke večine tirja za Češko enako mero pravic, kakor se je dopustila Ogram.

Razne novice. V Insbruku so poslanci 5. t. m. obljubo storili. Od škofov se to ni več tirjalo. — Pruski prestolni kraljevič gre proti Parizu s svojo vojsko. — Katoliška ljubezen se razodeva tudi v sedanji vojski; pri Francozih je brez števila duhovstva iz vsakterih redov na bojišu; pri Prusih je samo iz pruske Šlezije 250 usmiljenih sester pri strežbi ranjenih. — V Parizu so menda tudi moliti pričeli, po nekterih cerkvah verniki kar obsipaje altarje in prosijo za pomoč, zlasti matere, žene in sestre vojskujočih; veliko vojakov prihaja k spovedi, preden gredo na vojsko. Sila uči moliti. — Prusi so se Elzasa in Lotringe že tako rekoč čisto polastili in obetajo prebivavcem že v kratkem svoje postave. — Dunajski „gemeinderath“ preganja zopet procesije — v teh reznih časih! Ne mara se bojé nekteri gospodje, da bi jim ljudje pameti od Boga ne sprosili z molitvami? — V pruski vojski je čez 70 jezuitov, ki kakor vojni kaplani bolnikom strežejo; med njimi je princ Redzivil, sin kneza Boguslava Radzivila. Da bi le kak avstrijski liberaluh od strahu ne počil pri tacih naznanilih! — Po prerokovanji Nostrodamus-ovem je imelo drugo francosko cesarstvo terpeti 18 let, manj tri mesece Napoleonu je bilo znano to mračno prerokovanje in se je bal svojega padca 2. kim. 1870, ker 2. grud. 1852 je bil postal cesar. In v resnici je bil Napoleon vjet 2. kim. — Liberalci v Bosen-u so obhajali zmage avstrijskega sovražnika z baklado in ropotanjem. —

Iz Ljubljane. Katoliška družba za Kranjsko se je pridružila društvu sv. Mihela ter želí sv. Očetu srečo vošiti za določeno versko resnico papeževe nezmotljivosti. Poslane so pole tudi po deželi: da naj bi se podpisali udje ali tudi kaki drugi, če hočejo sv. Oče srečo vošiti. Tá pomen ima to, in družega nič ne. Nepotrebni so vsi prazni pomislíki o tej reči: nezmotljivost je verska resnica, to je dosti! Švicarskega škofa Mermilloda je na véliki Šmaren celo veliko protestantov v Genfu zvesto poslušalo pridigati o ne-

zmotljivosti. Ker so nekteri rekli, da bodo z razglašenjem nezmotljivosti protestantje odvracani od katoliške cerkve, je rekel škof: „Pač res, ko bi vsi protestantje bili tako nevedni, kakor njih Beust. So pa tudi pri nas mnogi prav pravično misleči protestantje, ki so med rožljanjem čisto pamet ohranili. Čisto protestanški in racijonalíski list „Spectator“ na Angleškem „ni nikoli dvomil nad določilom dogme, ki je poslednji logíški razvoj katoliškega uka, sklep nauka, ki se je snoval skoz vse stoletja.“ — Protestanški list tedaj dobro vé, da ta nauk ni nov; marsikteri katoličanje pa ne vedó tega, in se bojé sv. Očetu še srečo vošiti za določenje v cerkvenem zboru!! Lepa reč! Poslednjič nas bodo morali protestantje v veri poterjevati in od njih si bomo morali serčnosti na posodo prositi!

Cast. očetu Klinkowströmu je katoliška družba pred odhodom izročila zahvalno pismo za njegove čvrste in logíčne govore v stoljni cerkvi in poslovil se je spodobno odbor s predsednikom na čelu z njim še na kolodvoru. Bog mu plačuj njegov trud, in daj obilno sadú.

V Alojzijevišču ostanejo ti-le mladenči: Jože Karlin, Jože Lavtižar, Avg. Škraba, Nikolaj Žagar, Št. Dolinar, Mart. Hostnik, Jan. Kavčič, Jan. Markelj, Fr. Gornik, Jož. Milavec, Mart. Mulej, Fr. Nahtigal, Fr. Orešnik, Gašper Vilman, Melhijor Kljun, Ant. Koprilšek, Rok Merčun, Jan. Šubic, Jan. Tori, Jož. Jenko, Leop. Singer, Jan. Smerekar, Emil Hribar, Fr. Meršolj, Ant. Žlogar, Fr. Bregant, Fr. Cerovšek, Vil. Knific, Jož. Resnik, Miha Seršen, Ant. Koblar, Lavr. Rozman, Jak. Jarec, Andr. Karlin, Avg. Maršalek, Šim. Šinkovec. —

V Alojzijeviše v novo sprejeti so: Mih. Arko, Ant. Černivec, Jan. Flis, Jan. Kladva, Kljun Matevž, Jož. Lesar, Jan. Mahar, Jan. Normali, And. Porenta, Jak. Požar, Jož. Rihar, Aloj. Tavčar, Fr. Zbašnik, Jož. Kožuh, Gašp. Majer, Pet. Berčič, Fr. Končan, Jož. Dolenc, L. Eržen, Tom. Zupančič, J. Lavrenčič, Vin. Šumi.

Popravek. V zadnji Danici naj se bere: birma v Trebelnem, ne v Trebnem.

Duhovske spremembe.

V ljubljanski škofii. Č. g. Štef. Gnjezda, duh. pom. v Moravčah, je prestavljen v šent-Juri pri Kranji, in v Moravče pride č. g. Ant. Pajer, semeníski duhoven. Č. g. Juri Steurer, župnik pri stari Cerkvi na Kočevskem, se podá v pokoj in stara Cerkev je razpisana 3. sept. 1870. — Umerl je č. g. Lovr. Albrecht, duh. pom. v pokoji, v Postojni 2. sept. — Č. g. Jak. Mraku, duhovni pom. v stari Loki, je podeljena fara Železnike.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. G C. 60 kr.: Da bi srečno premagali sv. Oče vse sovražnike in za srečno zadnjo uro. — Več deklet sv. Očetu srečo voši za določeno versko resnico, da bi sprosili jim odpušanje grehov, keršansko serčnost in v veri stanovitnost: 2 gld. v pap., 1 star. dvajs., 1 za 25 kr. in 1 gl. sr.

Za mis. g. Buha. Neimenovana dobra roka 5 tol. po 2 gl. st. den. Jan. Kajzar 50 kr.

Za pogorelce v šent-Rupertu. Č. g. fajm. J. Krašovic 2 gl. — Fara Slavina 5 gld. Iz Begenjske fare 10 gl.; dobra duša iz Begenj posebej 10 gl. — S Černega verha n. Polh. gradc. 2 gl. 60 kr. a. v. — G. K. L. 1 gl.

Za pogor. v Martinjaku. Č. g. fajm. J. Krašovic 2 gl. — Fara Slavina 5 gl. —

Za pogorelce v Žerovnici Brezniške fare. Za premijo za sadbo orehovega drevja prejetih 15 gl. Š. K.